

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

เป็นที่ยอมรับในหมู่นักวิชาการทางสังคมศาสตร์ว่า ค่านิยมเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างมากต่อการดำเนินชีวิตของบุคคลในสังคม เพราะค่านิยมมีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพและการแสดงพฤติกรรมของบุคคล อันมีผลกระทบต่อความเจริญและความเสื่อมของสังคมและความมั่นคงของชาติ ดังที่ พันธ์ (2521) กล่าวว่า "ค่านิยม ทำหน้าที่เป็นมาตรฐานในการรับรู้ การประเมิน การเลือก และการตัดสินใจของบุคคลว่า อะไรดี-ไม่ดี มีค่า-ไม่มีค่า สำคัญ-ไม่สำคัญ ควรทำ-ไม่ควรทำ ถูก-ผิด นอกจากนี้ ค่านิยมยังทำหน้าที่เป็นตัวกำหนดเป้าหมายและสร้างแรงจูงใจผลักดันให้บุคคลมุ่งสู่เป้าหมายที่ต้องการ" ซึ่งสอดคล้องกับสุนทรียะและสนธิ (2523) ได้กล่าวไว้พอสรุปความได้ว่า ค่านิยมมีบทบาทสำคัญมากต่อพฤติกรรมของมนุษย์ในฐานะเป็นตัวตัดสินใจ กำหนด นำ หรือผลักดันให้พฤติกรรมโน้มเอียงไปทางใดทางหนึ่ง ค่านิยมเป็นพลังที่ซ่อนเร้นอยู่ภายใต้พฤติกรรมส่วนใหญ่ของมนุษย์ ประเทศชาติจะเจริญรุ่งเรืองหรือเสื่อมโทรม ก็เพราะค่านิยมที่บุคคลในชาตินั้นยึดถืออยู่และพันธ์ (2521) กล่าวไว้ว่า "ประเทศชาติจะเจริญหรือเสื่อมจะมั่นคงหรือไม่นั้น ย่อมจะขึ้นอยู่กับคุณภาพและภาวะของคนในชาติ ซึ่งย่อมประพฤติกและปฏิบัติตามค่านิยมที่ตนยอมรับและนับถืออยู่"

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ค่านิยมมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของบุคคลเป็นอย่างมาก และเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคล ดังที่ รุ่งนภา (2525) ให้เหตุผลว่า "ค่านิยมเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ บุคคลที่มีค่านิยมต่างกัน มักจะมีพฤติกรรมแตกต่างกันออกไป" ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ ประภาณี (2520) ที่กล่าวว่า "ค่านิยมเป็นส่วนประกอบของพฤติกรรมต่าง ๆ ของบุคคลและในแต่ละบุคคลก็มีค่านิยมหลายชนิด ซึ่งต่างก็มีเกณฑ์ในการจัดค่านิยมเหล่านั้นไว้แตกต่างกันไป แต่ก็มีความเห็นสอดคล้องกันว่าค่านิยมจะเป็นตัวที่คอยควบคุมพฤติกรรมของบุคคล และเชื่อกันว่าบุคคลจะแสดงปฏิกิริยาหรือพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมาโดยผลมาจากค่านิยมที่เขาถืออยู่" และค่านิยมยังนับได้ว่าเป็นตัวบ่งบอกคุณภาพของคนในชาติ ดังที่ ระวี (2523) ได้กล่าวไว้ว่า "การยกระดับคุณภาพชีวิตและสังคมต้องอาศัยค่านิยมเป็นหลักและต้องปฏิบัติอย่างไรทั้งต่อตนเองและต่อสังคม การกระทำสิ่งใดของแต่ละบุคคลขึ้นอยู่กับค่านิยม"

ที่บุคคลนั้นยึดถืออยู่ และแน่ใจว่าจะเป็นไปในทางที่ถูกที่ควรที่พึงปรารถนา"

เนื่องจากค่านิยมเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่ง ในการดำรงชีวิตในสังคมในแง่ของการแสดงพฤติกรรมของมนุษย์ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการศึกษาค่านิยมของบุคคลในสังคม ทั้งนี้เพื่อที่จะได้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขค่านิยมที่ไม่พึงประสงค์และปลูกฝัง พันส์ (2521) กล่าวไว้ว่า "ค่านิยมเป็นเครื่องชี้ทิศทางและความประพฤติของคนในสังคมการปลูกฝังและการพัฒนาค่านิยมอันดีงามให้เกิดแก่คนในชาติ จำเป็นที่ต้องกระทำโดยไม่ชักช้า และต้องมีการกระทำอย่างต่อเนื่องในทุกระดับของการศึกษา"

วัยรุ่นเป็นวัยที่เหมาะสมในการศึกษาค่านิยมและการปลูกฝังค่านิยม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงอายุ 15 - 25 ปี ซึ่งนักการศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นว่าเป็นช่วงคาบเกี่ยว ระหว่างวัยรุ่นตอนปลายกับวัยผู้ใหญ่ตอนต้น และเป็นช่วงที่สำคัญของชีวิต ซึ่งเป็นวัยแห่งการปรับตัว และโดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นวัยที่เริ่มพัฒนาค่านิยมของตนเอง ดังที่ เฮิร์ลอค (Hurlock, 1967) กล่าวไว้ว่า "วัยรุ่นเป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อ วัยแห่งการปรับตัว วัยแห่งปัญหา และเป็นวัยแห่งความเครียดทางอารมณ์ วัยนี้ค่านิยมจะมีบทบาทในการตัดสินใจ และเป็นระยะที่กำลังพัฒนาค่านิยมมากที่สุด ถ้าศึกษาเด็กให้เข้าใจถ่องแท้แล้ว จะเป็นแนวทางในการเปลี่ยนแปลง หรือปลูกฝังค่านิยมที่พึงประสงค์ให้แก่เด็กในอันที่จะทำให้เกิดประโยชน์แก่เด็ก สังคม และประเทศชาติมากที่สุด

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาค่านิยมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นวัยที่อยู่ในช่วงของวัยรุ่นว่ามีค่านิยมอย่างไร อันจะให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการทำความเข้าใจบุคคลที่อยู่ในช่วงวัยรุ่น และเป็นตัวบ่งบอกที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานด้านการศึกษา และกิจกรรมเกี่ยวกับการเรียนการสอนในด้านการสร้างเสริม ปลูกฝังพัฒนาค่านิยมที่เหมาะสม และการแนะแนวการเลือกค่านิยมที่มีผลต่อการเลือกอาชีพ หรือการดำเนินชีวิตที่มีคุณภาพของเยาวชนในโอกาสต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาค่านิยมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา

1.2.2 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมกับเพศ อาชีพของบิดา และอาชีพ ของมารดาของนักเรียน

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ จำกัดขอบเขตในการศึกษาข้อมูลดังนี้

1.3.1 การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาเฉพาะค่านิยมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนรัฐบาล ในสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2537

1.3.2 การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาค่านิยม 6 ด้าน ได้แก่ ค่านิยมทางวิชาการ ค่านิยมทางเศรษฐกิจ ค่านิยมทางสุนทรียภาพ ค่านิยมทางสังคม ค่านิยมทางการเมือง และค่านิยมทางศาสนา

1.3.3 การวิจัยครั้งนี้ ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) คือ เพศ อาชีพของบิดาและอาชีพของมารดา ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ ค่านิยม 6 ด้าน

1.4 ข้อตกลงเบื้องต้น

1.4.1 ค่านิยม สามารถวัดได้จากแบบทดสอบวัดค่านิยมของ ดุชนิ (2532) ซึ่งปรับปรุงดัดแปลงมาจากแบบทดสอบวัดค่านิยมของ ออลพอร์ต-เวอร์นอน-ลินด์ซี (Allport-Vernon-Lindzey, 1960)

1.4.2 กลุ่มตัวอย่างทุกคนทำแบบทดสอบวัดค่านิยมด้วยความคิด และความรู้สึกที่แท้จริงของตนเอง

1.5 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1.5.1 ค่านิยม เป็นแนวคิด ความรู้สึก ความต้องการ ความสนใจ ความเชื่อ เจตคติ และเป็นแรงจูงใจ หรือสิ่งที่ช่วยกระตุ้นให้บุคคลสามารถตัดสินใจเลือกแนวทางในการดำเนินชีวิตของตนให้มีคุณค่าแก่ตนเองและสังคม ค่านิยมจึงมีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมของบุคคล ทั้งภายในจิตใจรวมทั้งการกระทำซึ่งแสดงถึงจุดมุ่งหมายของชีวิตของบุคคลนั้น วัดโดยใช้แบบทดสอบวัดค่านิยมของ ดุชนิ (2532) ซึ่งปรับปรุงดัดแปลงมาจากแบบทดสอบวัดค่านิยมของ ออลพอร์ต-เวอร์นอน-ลินด์ซี (Allport-Vernon-Lindzey, 1960) โดยผู้ตอบแบบทดสอบวัดค่านิยมคนใดได้คะแนนนิยมด้านใดด้านหนึ่ง ตั้งแต่ 50 คะแนนขึ้นไป แสดงว่ามีค่านิยมด้านนั้นสูง

1.5.2 ค่านิยม 6 ด้าน หมายถึง

1.5.2.1 ค่านิยมทางวิชาการ (Theoretical Value) หมายถึง ค่านิยมที่เป็นแรงจูงใจให้บุคคลต้องการศึกษาหาความรู้ ความจริง บุคคลเหล่านี้จึงมักเป็น นักปราชญ์หรือนักวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

1.5.2.2 ค่านิยมทางเศรษฐกิจ (Economic Value) หมายถึง ค่านิยม ที่ช่วยกระตุ้นให้บุคคลเกิดความพึงพอใจที่จะได้รับความสะดวกสบายทางร่างกาย มุ่งความ สนใจต่อสิ่งของที่มีประโยชน์ จึงชอบกิจการที่จะนำไปสู่ความมั่นคง เช่น งานเกี่ยวกับธุรกิจ การผลิต การตลาดและการค้า เป็นต้น

1.5.2.3 ค่านิยมทางสุนทรียภาพ (Aesthetic Value) หมายถึง ค่านิยมที่ทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจกับประสบการณ์ที่เกิดจากประสาทสัมผัสต่าง ๆ เช่น ความสวยงาม ความกลมกลืน เป็นต้น

1.5.2.4 ค่านิยมทางสังคม (Social Value) หมายถึง ค่านิยมที่เป็น แรงจูงใจให้บุคคลสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น และการเข้ามีส่วนร่วมในสังคม มีความรักเพื่อน มนุษย์ บุคคลพวกนี้มีจุดมุ่งหมายอยู่ที่บุคคลอื่น จึงมักเป็นคนที่มีความเมตตากรุณา เห็นใจผู้อื่น ไม่เห็นแก่ตัว

1.5.2.5 ค่านิยมทางการเมือง (Political Value) หมายถึงค่านิยม ที่ชักนำให้บุคคลแสวงหาอำนาจ ชอบการแข่งขันหรือดิ้นรนต่อสู้ ชอบเป็นผู้นำในกิจการต่าง ๆ

1.5.2.6 ค่านิยมทางศาสนา (Religious Value) หมายถึง ค่านิยม ที่ทำให้บุคคลสนใจศึกษาค้นคว้าเรื่องระเบียบอันดีงามของส่วนรวม ปรากรณจะนับถือศาสนา และยึดถือคำสั่งสอนตามหลักของศาสนาเป็นสรณะในการดำรงชีวิต

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 เป็นข้อมูลเบื้องต้นแก่ครู-อาจารย์ และผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อเป็นแนว ทางในการปลูกฝัง ส่งเสริมและพัฒนาค่านิยมที่เหมาะสมกับเด็กและเยาวชนของชาติให้สำเร็จ ลุล่วงไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

1.6.2 เป็นการส่งเสริมให้มีการใช้เครื่องมือวัดค่านิยม เพื่อการแนะแนว และการจัดกิจกรรมในสถาบันการศึกษามากขึ้น

1.6.3 ช่วยให้อาจารย์แนะแนวทราบข้อมูลเกี่ยวกับค่านิยมของนักเรียน เพื่อเป็นประโยชน์ในการให้คำปรึกษาการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ

1.6.4 เป็นแนวทางให้บิดา มารดา และผู้ปกครองส่งเสริมค่านิยมแก่เด็กได้อย่างเหมาะสม